

Андрей Фурсов

НАШЕТО ВРЕМЕ: ВРЕМЕ НА БОШ

София, 2026

Преводът е направен по изданието:

АНДРЕЙ ФУРСОВ

НАШЕ «ВРЕМЯ БОСХА»

© Фурсов А.И., 2023

© ООО «Наше завтра», 2023

На корицата е използван фрагмент от картината „Искушението на свети Антоний“ (ок. 1495–1515) на Йеронимус Бош. Фонът на корицата е от Freerik.

„Катехон“ е импринт на издателство „Изток-Запад“.

© Издателство „Изток-Запад“, 2026

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Ива Николова, превод, 2026

ISBN 978-619-01-1734-6

Андрей Фурсов

НАШЕТО ВРЕМЕ: ВРЕМЕ НА БОШ

Превод от руски
Ива Николова

КАТЕХОН

...

№31 Кирил Фурсов	<i>Държавата търговец</i>
№32 Майкъл Хъдсън	<i>Съдбата на цивилизацията</i>
№33 Халфорд Макиндър	<i>Географската ос на историята</i>
№34 Сергей Савелиев	<i>Нищетата на мозъка</i>
№35 Нийл Фъргюсън	<i>Големият упадък</i>
№36 Гунар Кайзер	<i>Култът</i>
№37 Янис Варуфакис	<i>Технофеодализъм</i>
№38 Игор Шнуренко	<i>Да убиеш Левиатан</i>
№39 Джон Мийършаймър	<i>Голямата заблуда</i>
№40 Жак Елюа	<i>Пропагандата</i>
№41 Съст. В. Аверянов	<i>Голямото нулиране</i>
№42 Олдъс Хъксли	<i>Обратно към Прекрасния нов свят</i>
№43 Еманюел Тод	<i>Поражението на Запада</i>
№44 Уолтър Липман	<i>Общественото мнение</i>
№45 Сергей Савелиев	<i>Еволюцията на мозъка и социалният подбор</i>
№46 Робърт Ф. Кенеди-мл.	<i>Ухан: какво остана покрито</i>
№47 Шеймъс Брунър	<i>Лицата на контролигархията</i>
№48 Питър Турчин	<i>Последни времена</i>
№49 Нейоми Клайн	<i>Двойникът</i>
№50 Иво Христов	<i>Отвъд точката на пречупване</i>
№51 Каръл Куигли	<i>Трагедия и надежда. Том 1</i>
№52 Жак Елюа	<i>Технологията. Залогът на века</i>
№53 Петър Волгин	<i>Европа след края на евроатлантизма</i>
№54 Филип дьо Вилие	<i>Дръпнах нишката на лъжата и всичко излезе наяве</i>
№55 Джулио Трмонти	<i>Криминогенната държава</i>
№56 Джовани Ариги	<i>Дългият двайсети век</i>
№57 Ерик Фьогелин	<i>Новата политология</i>
№58 Каръл Куигли	<i>Трагедия и надежда. Том 2</i>
№59 Елиезер Юдковски, Нейт Соарес	<i>Ако някой го развие, всички ще умрем</i>
№60 Джон Пъркинс	<i>Изповедта на един икономически килър</i>
№61 Андрей Фурсов	<i>Нашето време: време на Бош</i>

Съдържание

Предговор	7
Времето на Бош	10
Двайсета година – годината на великия прелом. Поглед отвисоко	21
Утраглобалистите, глобалистите и Русия: започна битката на глобалните елити за посткапиталистическото бъдеще	59 5
Капитализъм, антикапитализъм и съдбините на света: животът и смъртта на най-загадъчната система в историята на човечеството и нейният антипод	71
Кои са враговете на човечеството и как воюват срещу народите	174
Биодигиталния храм	189
Светът на прага на прелом, или кои са враговете на човечеството и как воюват срещу него?	220
По случай стогодишнината на СССР	273

Книгата е съставена от различни статии и интервюта,
поради което е възможно на места да има повторения. – Б.изд.

Предговор

В този сборник са представени три мои големи статии („Двайсета година – годината на великия прелом. Поглед отвисоко“, „Капитализъм, антикапитализъм и съдбините на света – животът и смъртта на най-загадъчната система в историята на човечеството“ и „Светът на прага на прелом, или кои са враговете на човечеството и как воюват срещу него?“) и пет интервюта („Епохата на Бош“, „Ултраглобалистите, глобалистите и Русия“, „Кои са враговете на човечеството и как воюват срещу народите?“, „Биодигиталния храм“ и „По случай стогодишнината на СССР“). Три статии и три интервюта, посветени на настоящата ситуация в света – епоха на прелом. Статията „По случай стогодишнината на СССР“ (публикувана и като интервю във вестник „Аргументы недели“ на 2 и 9 януари 2022 г.) е размисъл за това какво беше Съветският съюз, който на 30 декември 2022 г. би навършил 100 години. Властите игнорираха тази дата, което е разбираемо предвид отношението на антисъветския по социалната си същина режим към съветската система.

Интервютата и статиите бяха предназначени за различни издания и в тях има съвпадащи фрагменти. Не съм ги съкратил, тъй като това би нарушило композицията; още повече че съвпаденията засягат неща, които изискват внимание.

Светът – и Русия като част от него – е изправен пред катаклизми: войни, предизвикани от крайно неравенство, социални конфликти, миграция на големи маси от хора. Не е изключено, а по-скоро обратното, ултраглобалистите да стартират серия от (уж) пандемии, технологични и сеизмични катастрофи, да не говорим за военна агресия. Всъщност процесът вече започна. С други думи: „Издад Черната планина ни нападна проклетият буржоа. И отново свирят куршуми, отново се взривяват снаряди.“¹ И така ще е задълго. Вече живеем във военна епоха.

Кризисните епохи винаги са епохи на войни. Новите светове и системи се раждат във войните – войната (борбата) е баща на всичко. Най-близкият до нас кризисно-преходен период е „дългият XVI век“ – времето от 1453 до

¹ Цитат от книгата на Аркадий Гайдар „Приказка за военната тайна“.
(Всички бележки под линия, освен изрично отбелязаните, са на преводача.)

1648 г. Той започва с края на Стогодишната война в западната част на Европа и падането на Константинопол в източната ѝ част и завършва с Вестфалския мирен договор. На практика този мирен договор слага край на всички войни, водени през „дългия XVI век“ и същевременно бележи генезиса на капитализма и обществото на Новото време.

Новото, включително и новата система, често се появява в уродлив вид, под формата на грозен скелет; по-късно се обвива в плът и придобива повече или по-малко благообразна форма, която захвърля в преддверието на смъртта: генезисът и финалът по принцип са огледални. И онези художници и мислители, които проникват в същината на генезиса, често стават пророци на бъдещия финал. Един от тях е Йеронимус Бош (1450–1516). Неслучайно Ернст Юнгер² го нарича „пророк на вечността“ (за разлика от Едгар По, „пророка на XX век“). Макар Бош да е живял само в началото на „дългия XVI век“, той отразява в платната си същината на епохата със своя неповторим стил – най-вече в частта „Ад“ на триптиха „Градината на земните удоволствия“. Символично е това, че първото споменаване на триптиха датира от 1517 г. – същата година, в която Мартин Лутер³ окача на вратата на църквата във Витенберг своите 95 тезиса, преобърнали тогавашния свят. Смятам, че „дългият XVI век“, който обхваща по-голямата част от Третото европейско тъмновековие (1348–1648), съвсем основателно може да бъде наречен „Епохата на Бош“.

Парадоксално, но днес сякаш навлизаме във времена, които са аналогични на тези на Бош – нова версия на „епохата на Бош“, *нашето* „време на Бош“: светът е в етап на прелом, предстои дълъг преход към ново състояние. Онази реалност, която ултраглобалистите упорито натрапват на човечеството и която рекламират като неизбежна, но уж щастлива нова нормалност, нов световен ред, с персонажи като Шваб⁴, Харари⁵ и шайката инклузивисти, много наподобява частта „Ад“ от триптиха на Бош и дори изглежда още по-адска. Досега проектантите на нова нормалност и нов световен ред са се проваляли или просто са свършвали зле. Сегашните действат като наследници едноре-

² Германски писател и философ, офицер, известен с дневниците и романите си, но най-вече със „Бури от стомана“ [„Изток-Запад“, С., 2022], където са описани преживяванията му през Първата световна война.

³ Немски теолог, поставил началото на протестантската Реформация, отлъчен от църквата от папа Льв Х и обявен извън закона от император Карл V. Заел в края на живота си крайно антисемитски позиции, обявявайки се за разрушаване на домовете на евреите, изгаряне на синагогите, конфискуване на парите им и ограничаване на свободите им, което го прави силно противоречива фигура за мнозина съвременни историци и теолози. [Вж. Мартин Лутер, „Трапезни слова“, „Изток-Запад“, С., 2024.]

⁴ Швейцарски икономист от германски произход, основател и дългогодишен президент на Световния икономически форум в Давос, вече напуснал поста и разследван за злоупотреби. [Вж. „Капитализъм на заинтересованите“, „Изток-Запад“, С., 2021.]

⁵ Израелски историк и писател, яростен защитник на животните, веган. [Вж. напр. последната му книга, „Nexus“, „Изток-Запад“, С., 2025.]

менно на нацистите и троцкистите⁶ и трябва да сме наясно, че обективно те са врагове на човечеството като социално цяло и биологичен вид, че водят война срещу него.

Първо, системата, която планират, предвижда прочистване на планетата от „излишното“, както се изразяват те, население, намаляване на човечеството до 0,5–2 милиарда души. Второ, тази система предполага нулиране, премахване (*reset*) на постиженията на цивилизацията не само от последните два-три века, но и от по-ранно време. Трето, техният „новонормален“ световен ред предвижда промяна на биологичната природа на човека и превръщане на обществото в „кастов мравуняк“ с биологично затвърдено социално неравенство.

Тази компания ще се постарее да осъществи плановете си независимо от това колко кръв ще се наложи да пролее и колко хора ще трябва да бъдат унищожени. За да осуетим намеренията им, ни е нужна воля и да познаваме плановете на врага; последното ще ограничи времето му, ще позволи да бъде изпреварен, да бъде нанесен превантивен удар. Освен това плановете по принцип разкриват (понякога директно, понякога косвено) къде е скрита „иглата на смъртта на Кашчей“⁷ на врага. Тя трябва да бъде намерена и счупена.

В днешното „време на Бош“ капитализмът умира (почти е издъхнал) и се ражда нещо ново: едни сили дърпат завесата на историята надолу, докато други се опитват да я вдигнат. Почти цялото внимание е приковано към това противоборство, но най-важното се случва зад завесата. Да погледнем там. Да погледнем уверено, защото зад нас е историческа Русия с нейния символ – Кремъл, над който сияят звездите на нашата Победа. Тя е залог за надмогването на днешното „време на Бош“ с нейния ад.

⁶ Троцкисти – последователи на руския революционер Лев Троцки, който се определя като последователен марксист и болшевик-ленинист, бори се за създаването на авангардна партия и влиза в конфликт с Йосиф Сталин заради проповядването на т.нар. перманентна революция.

⁷ Митично същество от източнославянската митология и фолклор, цар или магьосник, типичен антагонист на приказния герой. Безсмъртието на Кашчей се крие в отделянето на душата, източник на жизнената сила, от тялото. Тя е скрита в сандък под дъб, в който има заек, а в него – патица, яйце и накрая игла – смъртта на Кашчей.

Епохата на Бош

*Преди 500 години умира великият Йеронимус Бош
и настъпва... времето на Бош.*

А. ФЕФЕЛОВ⁸: Днес ми се ще, Андрей Илич, въз основа на времето на Бош да си поговорим с вас за историята и за метаисторията, за връзката между тези две понятия. Какво олицетворява образът на Бош и на неговото време? Какво знание, какво пророчество носи той на нас, живеещите сега?

А. ФУРСОВ: Животът на Бош съвпада по време с началото на дългия, както го наричат историците, XVI в. „Дългият XVI век“ е условно периодът от 1453 до 1648 г. – от падането на Източната Римска империя (Византия) и края на Стогодишната война до 1648-а, годината на Вестфалския мирен договор, с който приключва Трийсетгодишната война. Тези 195 години обхващат прехода от средновековна феодална Европа към раннокапиталистическа Европа.

„Дългият XVI век“ е мрачна епоха, която на свой ред плавно произтича от не по-малко мрачния, дори зловещ може да се каже период на европейската история – между началото на чумната епидемия, на Черната смърт (1348), и началото на „дългия XVI век“. Наред с това, когато говорим за историята на Средновековието в Западна Европа, е важно да не забравяме, че и тя, както много страници от нашата история, е значително фалшифицирана. За дейците на Ренесанса и на Просвещението е било необходимо епохата на феодализма да бъде обрисувана като символ на мрачното, нединамично, изостанало състояние на обществото. Това, разбира се, не отговаря на действителността. Феодализмът е твърде динамична социална система, богата, както биха казали днес, на иновации – икономически, финансови и технически. Неслучайно капитализмът исторически е възникнал от разпадането единствено на феодализма, а западната цивилизация, която умира пред очите ни, е представена от две системи – феодализъм и капитализъм. Тази „двугърбост“ е уникална в историята. Именно феодализмът, а не Античността, е детството на Запада. За

⁸ Руски писател, публицист, художник и журналист (1972), гл. редактор на канала Ден ТВ, зам.-главен редактор на в-к „Завтра“

това пише Умберто Еко: „Всички проблеми на съвременна Европа са формирани в сегашния си вид от целия опит на Средновековието: демократичното общество, банковата икономика, националните монархии, самостоятелните градове, технологичното обновяване, въстанията на бедните слоеве. Средните векове са нашето детство, при което трябва непрекъснато да се връщаме, за да го анализираме.“ (Четеш тези редове и си мислиш: Еко да беше писал само за това, което познава – за Средновековието, за „Името на розата“, че иначе като погледнеш глупостите, които е написал за фашизма и в още по-голяма степен за комунизма, не ти се вярва, че е сериозен автор.)

До края на XIII и началото на XIV в. Средновековието не е мрачно, а по-скоро светло. От XI до XIII в. в Европа се осъществява първата индустриална революция; Западна Европа преживява бум на строителството на готически катедрали и интелектуален взрив; появяват се голям брой идеи и схеми, стъпващи на това, че разумът и вярата не си противоречат. И едва в края на XIII в. архиепископът на Париж забранява с декрета си 219 „вредни“ доктрини, които помиряват вярата и разума⁹. „Мракът“ настъпва през XVI в. Той съвпада със социално-икономическата криза, с краха на най-големите банки на Барди и Перуци¹⁰ и с избухването на чумната епидемия, на Черната смърт. Точно тогава настава мрачното Средновековие.

В средата на XV в. феодалното общество започва да се руши. Процесът се ускорява от това, че в условията на криза сеigneurите се опитват да запазят привилегиите си и изборът им не е голям – или да отстъпят част от тях на кралиците, или да станат нещо като богати бюргери¹¹, изгубвайки редица статусни характеристики в полза на низшите слоеве. Естествено, класовият избор пада върху монарсите. И като следствие през втората половина на XV в., точно по времето, когато живее Бош, в Западна Европа се появяват монархии от нов тип – далеч по-сурови от традиционните средновековни монархии. Това са Хенрих VII в Англия и Луи XI във Франция. Съвременниците им ги наричат „новите монарси“, а Макиавели, който проникателно разбира, че не става въпрос просто за обновление, а за появата на нещо принципно ново, въвежда нов термин – *Lo Stato*; държавата като организирана властова институция.

Това е принципно нов – вече не феодален, но все още не и капиталистически – феномен. Новостта на държавата-*stato* (*state, l'état, der Staat*) се състои в следното. Това е легална сфера на насилие, която се е отделила от производствените отношения и притежава легитимност на определена територия. Производствените отношения по време на феодализма имат извънекономически характер – насилието (отчуждаването на волята) изначално е вградено

⁹ На 07.03.1277 г. Парижкият епископ Етиен Тампие издава декрет, осъждащ 219 тезиса; сред тях има положения, изказани от Аристотел и Тома от Аквино.

¹⁰ Известни флорентински банкери от XIII–XIV в.

¹¹ Бюргери през Средновековието се наричат свободните граждани на германските градове с т.нар. градско право, които имат различен статут от феодалните.

в тях. Разпадането на феодализма води до появата на икономически производствени отношения, които ще станат доминиращи по време на капитализма. Сферата на социалното насилие се оказва извън самото производство и неговите отношения. Тъкмо тази нова социална ситуация институционално държавата/*state*. И докато сеньорите вече не са достатъчно силни, а буржоазията все още е слаба, в продължение на 200 години, че дори и повече, нищо не възпира тази нова институция. Тя се разгръща най-мощно през епохата на Ренесанса.

По повод тази епоха има много илюзии и неадекватни представи. Красотата, блясъкът и величието на ренесансовото изкуство се пренасят върху нея. Но в действителност това изкуство избуява от почва, обилно напоена с кръв, жестокост и престъпления. Достатъчно е да се прочете уводът на Алексей Лосев към неговата „Естетика на Възраждането“ или „Ужасният Ренесанс“ на Александър Лий. Всъщност духът на епохата е добре представен във филма на Пол Верховен „Плът и кръв“.

Бош е творецът, който в своеобразието си стил великолепно отразява епохата: за средновековните хора онова, което идва в замяна на техния разпадащ се, разглобен век, не може да не изглежда ужасяващо. Погледнете картините на Бош. Централната част на „Градината на земните удоволствия“ сякаш символизира „златния“ (райски) век на Средновековието – XI–XIII в. Дясната част представя периода от XIV до началото на XVI в. – новите европейски Тъмни векове, третите поред.

Първите Тъмни векове са между X и VIII в. пр. Хр., периодът след Троянската война до полисната революция. Второто Тъмновековие е хроноклазмът¹² V–VII в. И накрая, третото Тъмновековие, също продължило триста години, е периодът от 1340 до 1640 г. Впрочем по всичко личи, че днес ние навлизаме в поредните „тъмни векове“ и може би точно затова ни е интересен Бош, интересни са ни Брьогел Стари, Дюрер, Грюневалд. Светът на самия Бош е изобразен в дясната част на триптиха, вакханалията на Злото.

А. ФЕФЕЛОВ: Например Инквизицията.

А. ФУРСОВ: Да, Инквизицията започва терора си през XIII в.; освен това тя не е само зло (макар да е и това), а постига някои неща и в борбата с реалното зло – диалектика, която не отменя общата оценка за Инквизицията. Пък и последната деградира в хода на еволюцията си, като се замърсява с онези елементи, за чието унищожаване по начало е създадена. През „дългия XVI в.“ се развихрят йезуитите. Може да се каже, че йезуитите са едно от скритите лица на Ренесанса. По принцип нито една нова епоха, нито една нова система не идва облечена в бяло. Всяка нова система е адаптация към кризата, примитивизация, изостряне на социалния контрол, засилване на експлоатацията и влошаване на живота на огромната маса от народа. Едва към края на XIX и

¹² Термин от научната фантастика, въведен от Джон Уиндам: времева аномалия, възникваща при преноса на елементи от бъдещето в миналото. – Б.р.

началото на ХХ в. нисшите слоеве в Западна Европа (и то не всички) започват да живеят по-добре, отколкото са живели нисшите класи в епохата на разцветта на феодализма. Едва на границата между 50-те и 60-те години на ХХ в., по времето на Дьо Гол, французите се радват на толкова празници и почивни дни, колкото през XIV в. Френското селячество има късмет – то се озовава под пресата на отчуждаването на земята и средствата за производство едва през ХХ в., докато английската върхушка се заема с това още в периода XVI–XVII в. – ограждането и масовите (десетки хиляди хора) екзекуции на онези, които прогонват от земите, за да не стават скитници и да не развалят пейзажа. А френският елит през XVI в. си има свое „развлечение“, и по-точно религиозните войни – същинска кланица. Достатъчна е само Вартоломеевата нощ. В сравнение с Хенри VIII, дъщеря му Елизабет, Екатерина Медичи и нейните потомци Филип II и херцог Алба, техният съвременник Иван Грозни е хуманист.

А. ФЕФЕЛОВ: Между другото Иван Василиевич дори написва нещо като протестна нота във връзка с Вартоломеевата нощ.

А. ФУРСОВ: Да, защото за него това е варварство. Но да се върнем към Бош. Друга особеност на неговата епоха е това, че тя е средоточие на сгъстено време, откъдето са видими едновременно и миналото, и отчасти бъдещето. Ще използвам една аналогия. Космолозите предполагат, че когато пресича радиуса на Шварцшилд на „черната дупка“, хипотетичният космически пътешественик вижда цялото бъдеще на своята Вселена, а след това от другата страна на „черната дупка“ вижда миналото на другата, новата Вселена. Но нас ни интересува старата, и в този контекст това е Късното средновековие и Ранното ново време.

„Дългият XVI век“ е нещо като историческа черна дупка, в която, свивайки настоящето до сингулярност, едновременно присъстват миналото и бъдещето и надарените с особена чувствителност натури, какъвто несъмнено е Бош, съумяват да усетят нещо много важно и да го пресъздадат на платната си. Ние живеем в еквивалентно сравнима епоха. Не ни е дадено да знаем дали ХХI в. ще бъде дълъг, започвайки през 1991 г. с унищожаването на Съветския съюз и завършвайки някъде през 30-те години на ХХII в. (поздрав на Стругацки), или точно обратното, ще се окаже кратък, отстъпвайки палмата на „дълговековието“ на ХХ и ХХII в. (разбира се, ако на ХХII в. му е съдено да го има). Но ако можем безспорно да констатираме нещо, това е нишовото, хроноисторическо сходство на епохите. Ние живеем на изхода на тази епоха (и система), на чиито вход е творил Бош, а както е известно, входът и изходът са огледални.

В платната на Бош е кодирано твърде много. В тях е заложено изпреварващо отражение на реалността на ниво емоции, на ниво интуиция. Бош е роден в средата на XV в. и 50-годишен се озовава в XVI в. През това време е открита Америка, потича среброто от Мексико. Една година не достига на художника да доживее до Мартин Лутер и неговите тезиси. Няколко години не му достигат да доживее страшната Селска война в Германия. Той не е преживял тези събития, но те сякаш присъстват в произведенията му!